

ONVEILIGHEIDSGEVOELEN EN SLACHTOFFERSCHAP BIJ MAROKKAANSE EN TURKSE MIGRANTEN

P. Hebberecht*

1. Inleiding

De onveiligheid door criminaliteit is de laatste jaren een centraal politiek thema geworden, waaraan ook de media veel aandacht schenken.

Zowel in de mediaberichtgeving als in de politieke discussie en bij de publieke opinie wordt in de meeste gevallen de toename van de onveiligheid en onveiligheidsgevoelens toegeschreven aan de stijging van de criminaliteit en aan de groeiende vreemdelingenpopulatie in ons land.

Vooral jonge mannen uit de Turkse en Marokkaanse minderheden en recent ook kandidaat-politieke vluchtelingen en illegalen worden als (potentiële) daders van straatcriminaliteit gestigmatiseerd. Zij worden in sterke mate verantwoordelijk gesteld voor de groeiende onveiligheidsgevoelens bij de (Belgische) bevolking.

Publieke opiniepeilingen naar onveiligheidsgevoelens worden alleen onder de autochtone bevolking gehouden. Allerlei overheidsinitiatieven (veiligheids- en preventiecontracten met steden, reorganisaties van politiediensten in stedelijke agglomeraties, uitbouw van slachtofferhulp ...) oriënteren zich vooral op autochtone bevolkingsgroepen.

Ook het recent victimologisch onderzoek bestudeert vooral slachtofferschap en onveiligheidsgevoelens bij de autochtone populatie.

Anti-racistische organisaties militeren tegen allerlei vormen van discriminatie en racisme maar breiden zelden hun actieterrein uit tot de bredere onveiligheidsproblematiek die ook vreemdelingen ervaren.

In deze bijdrage worden twee onderzoeken voorgesteld die enkele jaren geleden op een eerder exploratieve wijze meer inzicht trachtten te verwerven in de subjectieve onveiligheidsproblemen die Marokkaanse en Turkse migranten ervaren en in hun victimisatiepatroon en -profiel.

2. Onveiligheidsgevoelens en slachtofferschap bij Marokkaanse jongeren uit Borgerhout

2.1. INLEIDING

In het kader van zijn thesis criminologie nam Eduard MUHRING in de eerste helft van 1989 een schriftelijke enquête over onveiligheid en slachtofferschap af bij 120 schoolgaande Marokkaanse jongeren (59 meisjes en 61 jongens) van 15 tot en met 21 jaar uit het Antwerps katholiek, stedelijk en gemeenschapsschoolnet.¹ Deze

* De auteur is hoofddocent Criminologie en Rechtssociologie aan de Universiteit Gent.

1. MUHRING, Eduard, *Viktimisering van adolescenten Marokkanen in Antwerpen*, Ongepubliceerde licentiaatsthesis criminologie, Rijksuniversiteit Gent, Academiejaar 1988-89, 62-70.

Marokkaanse jongeren woonden vooral in Oud-Borgerhout (98), in de wijk Zurenborg (8) en in het grensgebied tussen Borgerhout en enerzijds de Pothoekstraat-Kerkstraat en anderzijds de Provinciestraat (14). Zijn respondentengroep was echter niet representatief voor de Marokkaanse jongeren uit deze buurten. Bij gebrek aan de vereiste gegevens en medewerking was een steekproeftrekking uitgesloten.

De enquête werd voornamelijk schriftelijk uitgevoerd. Leerlingen met taalproblemen werden bij het invullen van de vragenlijst begeleid door hun leerkrachten of door een Marokkaanse hulpleraar, die zowel Berbers als Arabisch sprak.

82 bevraagde Marokkaanse jongeren behoorden tot de tweede generatie, omdat zij vanaf hun geboorte of reeds vóór hun twee jaar in België woonden. De overige 38 rekende de auteur tot de eerste generatie.

Alle respondenten uit de onderzoeksgroep waren ongehuwd, woonden bij hun ouders in en hadden zelf geen kinderen.

53,3% van de respondenten behoorde tot gezinnen met 1 tot en met 4 kinderen. 46,7% maakte deel uit van een gezin tussen de 5 en de 9 kinderen. 116 jongeren van Marokkaanse oorsprong hadden de Marokkaanse nationaliteit, 2 de Belgische, 1 de Mauretaanse en 1 de Spaanse nationaliteit. Een ruime meerderheid van de jongeren sprak thuis een Berbertaal uit het Zuiden. Eén op drie sprak thuis modern Arabisch. Een ruime meerderheid sprak thuis ook Nederlands.

26% van de vaders van de bevraagde Marokkaanse jongeren was werkloos, 11% met pre- of brugpensioen en 4% steuntrekkend. 59% van de vaders oefende een beroep uit, in de meeste gevallen ongeschoolde arbeid.

Op twee na waren de moeders van de Marokkaanse jongeren huisvrouw. Wat hun opleidingsniveau betreft hadden de meeste vaders en moeders hun lager onderwijs niet beëindigd.

2.2. *ANGST VOOR CRIMINALITEIT*

Eduard MUHRING peilde naar de angst voor criminaliteit bij de Marokkaanse jongeren door volgende vragen te stellen²:

- ben je wel eens bang als je overdag alleen thuis bent?³
- ben je wel eens bang als je 's avonds alleen thuis bent?
- ben je bang dat er bij je ingebroken wordt?
- ben je bang overvallen te worden op straat?
- ben je bang om 's avonds alleen op straat te lopen?
- wanneer er 's avonds laat aangebeld wordt, kijk je dan eerst wie er aanbelt voor je de deur opent?
- heb je angst voor de Belgen die in de buurt wonen?
- hoe vaak denk je aan de mogelijkheid om zelf slachtoffer te worden?
- als je overdag alleen thuis bent, laat je dan mensen binnen die je nog nooit gezien hebt?⁴

2. MUHRING, Eduard, *o.c.*, 114-137.

3. De antwoorden op deze vraag werden getrichomatiseerd. 0 punten werden toegekend voor het antwoord 'nooit', 1 punt voor het antwoord 'soms' en 2 punten voor het antwoord 'ja'. Hetzelfde gebeurde met de antwoorden op de zeven volgende vragen.

4. De antwoorden op deze vraag werden getrichomatiseerd. 2 punten werden toegekend voor het antwoord 'nooit', 1 punt voor het antwoord 'soms' en 0 punten voor het antwoord 'ja'.

– van welke misdrijven denk je in de toekomst het slachtoffer te zullen worden?⁵

Op deze laatste vraag antwoordde één op vier Marokkaanse jongens en meisjes in de toekomst geen slachtoffer van racisme en criminaliteit te zullen worden. Ongeveer drie op vier Marokkaanse jongeren waren daarentegen van oordeel in de toekomst het slachtoffer te zullen worden van racisme. Slechts enkelen meenden in de toekomst het slachtoffer te zullen worden van vandalisme, diefstal, inbraak en slagen en verwondingen.

Aan de antwoorden op bovenstaande vragen werd een score toegekend. De scores op de vragen werden gesommeerd tot een angstscore van de respondent. Aldus kon een 'angst voor criminaliteit'-schaal worden geconstrueerd met scores van 0 tot 22. In de praktijk bleken de angstscores van de Marokkaanse jongeren gespreid te liggen tussen 2 en 17.

Tabel 1. Plaats van de totale angstscore van de respondenten op een angst voor criminaliteitschaal

<i>angstscore</i>	<i>frequentie</i>	<i>percentage</i>
2	5	4,2
3-6	33	27,5
7-9	44	36,7
10-12	33	27,5
13-17	5	4,2
	120	100,0

4,2% van de bevraagde Marokkaanse jongeren had bijna geen angst voor criminaliteit.

27,5% had weinig angst. 36,7% was matig beangstigd voor criminaliteit. 27,5% leefde met sterke angst en 4,2% was zeer sterk beangstigd voor criminaliteit.

Onder de Marokkaanse meisjes werd beduidend meer angst voor criminaliteit aangetroffen dan onder de Marokkaanse jongens.

Bij de bevraagde jongens had 44% weinig of bijna geen angst, 46% was matig beangstigd en 10% leefde met sterke tot zeer sterke angst.

Bij de geëquëteerde meisjes had 19% weinig of bijna geen angst, 27% was matig beangstigd en 54% leefde met sterke tot zeer sterke angst.

Marokkaanse adolescenten ouder dan 17 jaar scoorden hoger op de angstschaal dan deze tot en met 17 jaar.

Ongeveer dezelfde percentages Marokkaanse jongeren die volgens de auteur tot de eerste en tweede generatie behoorden leefden met sterke tot zeer sterke angstgevoelens voor criminaliteit. Het percentage met weinig of geen angst lag bij de eerste generatie-jongeren hoger dan bij de tweede generatie-jongeren.

5. Al naargelang van het aantal misdrijven waarvan de respondent in de toekomst dacht slachtoffer te zullen worden werd een score toegekend van 0 tot 2.

3 op 4 Marokkaanse jongeren gingen niet of hooguit eenmaal in de week uit. Een op vier ging op enkele of op alle weekdays uit.

59% van de Marokkaanse jongens ging nooit of soms 's nachts uit gedurende het weekend. 41% ging elk weekend 1 tot 2 nachten uit.

Bij de Marokkaanse meisjes ging 92% nooit of soms 's nachts uit gedurende het weekend. 8% ging elk weekend 1 tot 2 nachten uit.

Marokkaanse jongeren die niet of slechts eenmaal uitgingen in de week vertoonden een hogere angstscore dan degenen die enkele of alle weekdays uitgingen. Deze trend is nog duidelijker aanwezig bij de Marokkaanse meisjes dan bij de jongens. De angstscore van de Marokkaanse jongens die nooit of soms 's nachts uitgingen in het weekend en van deze die 1 tot 2 nachten uitgingen vertoonde geen significant verschil. De enkele Marokkaanse meisjes die 1 tot 2 nachten uitgingen in het weekend hebben een iets lagere angstscore dan de meisjes die nooit of soms in het weekend uitgingen.

Bij de Marokkaanse jongens die tijdens het uitgaan veel contacten hadden met Belgen lag de angstscore iets hoger dan bij deze die geen of slechts sporadisch contact hadden met Belgen. Bij de Marokkaanse meisjes stellen we een omgekeerde tendens vast.

Ongeveer 3 op 5 Marokkaanse jongeren waren van oordeel dat de Belgen een normale of onverschillige houding tegenover hen aannemen.

Ongeveer 2 op 5 was daarentegen van mening dat Belgen zich afwijzend of vijandig gedragen tegenover hen.

De Marokkaanse jongeren die deze laatste mening toegedaan waren hadden een sterkere angst voor criminaliteit dan deze die de houding van de Belgen als normaal of onverschillig bestempelden.

Eduard MUHRING ging ook het verband na tussen de angst voor criminaliteit en slachtofferschap van feiten die de Marokkaanse jongeren als ernstig hebben ervaren.

De meeste Marokkaanse meisjes die geen slachtoffer werden, vertoonden een sterke angst voor criminaliteit. Onder de meisjes die eenmaal werden geïctimiseerd, vinden we ongeveer gelijke percentages met weinig angst, met matige angst en met sterke angst. Onder de meisjes die meerdere keren het slachtoffer werden, leefden meer dan twee op vijf met sterke tot zeer sterke angst, één op vijf met matige angst en één op drie met bijna geen tot weinig angst.

Onder de enkele Marokkaanse jongens die geen slachtoffer waren geweest, vertoonden twee op drie weinig angst voor criminaliteit. Eén op drie had sterke angst. Onder de jongens die eenmaal werden geïctimiseerd, leefde één op twee met matige angst. Twee op vijf vertoonden bijna geen of weinig angst. Onder de jongens die meerdere keren het slachtoffer werden, steeg het aantal met geen of weinig angst tot bijna drie op vijf. Onder de geïctimiseerde jongens treffen we uitzonderlijk sterke angst aan.

Eduard MUHRING vond dus onder de geïctimiseerde Marokkaanse jongeren geen grotere percentages met sterke tot zeer sterke angst voor criminaliteit dan onder de jongeren die geen slachtoffer werden van misdrijven.

2.3. VICTIMISATIEPATROON EN -PROFIEL

Eduard MUHRING legde aan de Marokkaanse jongeren een lijst van feiten voor en vroeg hen of zij sinds 1 januari 1988 (dus de laatste 15 maanden) hiervan het slachtoffer waren geweest.⁶

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de feiten waarvan Marokkaanse jongens en meisjes rapporteerden het slachtoffer geweest te zijn.

Tabel 2. Slachtofferschap van feiten gedurende de laatste vijftien maanden

feiten	jongens		meisjes		totaal	
	f	%	f	%	f	%
racisme						
weigering zitplaats op tram of bus	3	4,9	1	1,7	4	3,3
racistische opm. achter rug verteld	14	23	27	45,8	41	34,2
rac. opm. tegen jezelf	42	68,9	22	37,3	64	53,3
weigering toegang café dancing	17	27,9	0	0	17	14,2
weigering toegang winkel kapsalon	3	4,9	0	0	3	2,5
vermogenscriminaliteit						
diefstal thuis	1	1,6	0	0	1	0,8
diefstal voertuig (auto, fiets)	12	19,7	5	8,5	17	14,2
diefstal uit voertuig	2	3,3	3	5,1	5	4,2
diefstal geldbeugel	7	11,5	3	5,1	10	8,3
diefstal persoonlijke zaken	10	16,4	1	1,7	11	9,2
vandalisme	10	16,4	4	6,8	14	11,6
bedrogen in winkel	5	8,2	4	6,8	9	7,5
zedemisdrijven						
aanranding eerbaarheid	0	0	0	0	0	0
verkrachting	0	0	0	0	0	0
gewelddsmisdrijven						
uitgedaagd tot vechten	9	14,8	3	5,1	12	10
slagen en verwondingen	7	11,5	4	6,8	11	9,2
andere						
onterecht beschuldigd van diefstal	5	8,2	0	0	5	4,2
verkeersmisdrijf	2	3,3	0	0	2	1,7
acties tegen moskee	0	0	1	1,7	1	0,8

Bijna 4 op 5 Marokkaanse jongeren werden gedurende de laatste vijftien maanden het slachtoffer van één of meerdere bovenvermelde feiten. Voor de bevraagde periode werden 90% van de Marokkaanse jongens en 68% van de Marokkaanse meisjes gevictimiseerd.

6. MUHRING, Eduard, o.c., 70-72.

Slachtofferschap van racisme kwam frequent voor. Marokkaanse jongeren waren vooral het slachtoffer van racistische opmerkingen.

Hierbij valt op dat bij Marokkaanse jongens de racistische opmerkingen rechtstreeks werden geuit en bij Marokkaanse meisjes eerder achter de rug om. Aan ongeveer één op vier jongens werd de laatste vijftien maanden de toegang geweigerd tot een café of dancing. In veel mindere mate werd de toegang tot een winkel of kapsalon geweigerd of werd een zitplaats op tram of bus geweigerd. Marokkaanse meisjes werden hiervan uitzonderlijk het slachtoffer.

Wat het slachtofferschap van vermogenscriminaliteit betreft werd 1 op 6 Marokkaanse jongeren het slachtoffer van diefstal van eigen vervoermiddel (auto, fiets). 1 op 7 werd het slachtoffer van vandalisme. Bij ongeveer 1 op 10 jongeren werden de geldbeugel of persoonlijke zaken gestolen. Ongeveer 1 op 10 zei bedregen geweest te zijn in een winkel. Diefstal uit voertuig kwam in mindere mate voor. Met uitzondering van diefstal uit voertuig en bedrog waarbij ongeveer evenveel Marokkaanse meisjes als jongens het slachtoffer werden, werden meer jongens dan meisjes het slachtoffer van andere vormen van vermogenscriminaliteit.

De Marokkaanse jongeren rapporteerden geen slachtofferschap van zedenmisdrijven gedurende de laatste vijftien maanden. Deze gegevens zijn weinig betrouwbaar aangezien Marokkaanse jongeren nog meer dan autochtonen weinig bereid zijn slachtofferschap van zedenmisdrijven bij een slachtofferenquête te melden.

Ongeveer één op tien Marokkaanse jongeren werd uitgedaagd tot vechten en werd het slachtoffer van geweld. Meer jongens dan meisjes werden hiervan het slachtoffer.

De verdere slachtofferbevraging door Eduard MUHRING had alleen betrekking op de misdrijven en feiten waarvan de victimisatie door de respondenten als ernstig werd ervaren. Bij veelvoudig slachtofferschap kon de respondent maximaal drie misdrijven opgeven.⁷

Tabel 3. Feiten waarvan de victimisatie als ernstig werd ervaren

feiten	jongens		meisjes		totaal	
	f	%	f	%	f	%
racisme						
weigering zitplaats op tram of bus	2	3,3	1	1,7	3	2,5
racistische opm. achter rug verteld	6	9,8	23	39	29	24,2
rac. opm. tegen jezelf	41	67,2	21	35,6	62	51,7
weigering toegang café dancing	12	19,7	0	0	12	10
weigering toegang winkel kapsalon	3	4,9	0	0	3	2,5

7. MUHRING, Eduard, o.c., 73-114.

	<i>jongens</i>		<i>meisjes</i>		<i>totaal</i>	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
vermogenscriminaliteit						
diefstal voertuig (auto, fiets)	10	16,4	4	6,8	14	11,7
diefstal uit voertuig	0	0	1	1,7	1	0,8
diefstal geldbeugel	3	4,9	2	3,4	5	4,2
diefstal persoonlijke zaken	4	6,6	0	0	4	3,3
vandalisme	4	6,6	2	3,4	6	5
bedrogen in winkel	2	3,3	3	5,1	5	4,2
geweldd misdrijven						
uitgedaagd tot vechten	5	8,2	2	3,4	7	5,8
slagen en verwondingen	6	9,8	4	6,8	10	8,3
andere	3	4,9	2	3,4	5	4,2

Van de 149 feiten waarvan 55 Marokkaanse jongens gedurende de laatste vijftien maanden het slachtoffer werden, werden er 101 als ernstig ingeschat. Bij de 40 gevictimiseerde Marokkaanse meisjes was dit het geval bij 65 op de 79 feiten.

De meeste uitingen van racisme waarvan Marokkaanse jongeren het slachtoffer werden, werden ook als ernstig ervaren. Dit was iets minder het geval voor de racistische opmerkingen achter de rug geuit waarvan jongens het slachtoffer werden.

Met uitzondering van de diefstal van auto, fiets ... werd heel wat slachtofferschap van andere vermogensmisdrijven als minder ernstig ervaren.

De meeste Marokkaanse meisjes die slachtoffer werden van geweldd misdrijven en bedreigingen, vonden deze victimisaties ook ernstig. Dit was minder uitgesproken het geval bij de Marokkaanse jongens.

De verdere slachtofferanalyse werd door Eduard MUHRING verricht op basis van de gegevens van deze Marokkaanse jongens en meisjes die hun victimisatie(s) als ernstig hebben ervaren.

7% van de Marokkaanse jongens en meisjes jonger dan 17 jaar was geen slachtoffer geworden van een als ernstig ervaren feit. Bij de jongeren die 17 jaar en ouder zijn liep dit percentage op tot 32%.

Racistische opmerkingen achter de rug werden tegen meer jongeren van de eerste generatie geuit dan tegen jongeren van de tweede generatie. Deze laatsten werden daarentegen meer slachtoffer van directe racistische opmerkingen. De toegang tot cafés en dancings werd hen ook meer geweigerd. Wat de andere uitingen van racisme betreft werd geen opvallend verschil vastgesteld tussen de jongeren van de eerste en tweede generatie.

Bij meer jongeren van de eerste generatie dan van de tweede generatie werd het voertuig of de geldbeugel gestolen. Alleen jongeren van de tweede generatie waren het slachtoffer van vandalisme. Slachtofferschap van andere vermogensmisdrijven was bij de twee generaties ongeveer even groot.

Meer jongeren van de eerste generatie werden uitgedaagd tot vechten. Het slachtofferschap van slagen en verwondingen was bij beide generaties even groot.

Voor 29% van de feiten kon het slachtoffer het tijdstip van de victimisatie niet opgeven. 37% van de feiten gebeurde overdag, 27% 's avonds en 7% 's nachts.

Bij 11% van de als ernstig ervaren feiten kon het slachtoffer de plaats van de victimisatie niet lokaliseren. 9% van de feiten vond plaats thuis of in de straat waar

het slachtoffer woont. 16% van de victimisaties gebeurde in een andere buurt, 14% op school, 35% op een openbare plaats, 13% in café en dancing en 2% buiten Antwerpen.

In 69% van de feiten was de respondent het enige slachtoffer. In 31% van de gevallen waren er ook andere slachtoffers. Dit laatste deed zich vooral voor bij uitingen van racisme en in mindere mate bij geweldsmisdrijven.

Voor 14% van de als ernstig ervaren feiten kon het slachtoffer niet aangeven hoeveel daders er bij het feit betrokken waren geweest.

In 53% van de gevallen wist het slachtoffer te vertellen dat één dader aan het werk was geweest, in 30% 3 daders en in 10% meer dan 3 daders. Vooral bij racistische uitingen en bij geweldsmisdrijven waren drie of meer daders betrokken.

Bij 62% van de feiten kende het slachtoffer de daders of sommigen van de verschillende daders. Dit was vooral het geval bij racistische uitingen, bij geweldsmisdrijven en in mindere mate bij diefstal van geldbeugel of persoonlijke zaken. Wanneer het slachtoffer de dader(s) kende, was dit vooral vanuit de buurt (51%) en van op de school (40%). 60% van de gekende daders zijn mannen, 17% vrouwen en 10% man(nen) en vrouw(en).

11% van de slachtoffers kende de nationaliteit van de dader(s) niet. 4 op 5 gekende daders waren van Belgische nationaliteit. Ook Marokkanen uit eigen streek en uit andere streken, Turken en mensen met andere nationaliteiten werden door de slachtoffers als gekende daders opgegeven.

Bij één op drie feiten waren andere personen dan het slachtoffer getuige van het feit. Bij drie op vijf victimisaties reageerden de getuigen niet, vooral bij racistische uitingen en bij het weigeren van de toegang tot café of dancing. Bij twee op vijf victimisaties poogden de getuigen de dader(s) weg te jagen of maakten ze opmerkingen.

Eén op vijf feiten, die als ernstig werden ervaren, leidde tot materiële schade voor het slachtoffer. Materiële schade was vooral het gevolg van diefstal, vandalisme en bedrog maar ook van vechtpartijen.

Ongeveer 5% van de feiten veroorzaakte lichte kwetsuren. In enkele gevallen diende een geneesheer geraadpleegd te worden. Geen enkele kwetsuur noodzaakte een ziekenhuisopname.

Meer dan één op twee feiten riepen bij het slachtoffer gevoelens op van angst, vernedering, wraak, woede maar vooral van eerverlies. In een aantal gevallen had het slachtoffer zelfs het gevoel dat de eer van de familie werd aangetast.

Slechts bij 8% van de feiten, die de slachtoffers als ernstig hebben ervaren, werd aangifte gedaan bij de politiediensten. In de meeste gevallen deed de jongere zelf aangifte. Meer Marokkaanse meisjes dan jongens waren bereid aangifte te doen van een feit. Enkele keren gebeurde de aangifte door de ouders of familieleden.

Bij de feiten die aangegeven werden ging het om 10 vermogensdelicten (7 fiets- of bromfietsdiefstallen, 1 diefstal van geldbeugel en 2 gevallen van vandalisme), 2 uitingen van racisme en 2 geweldsmisdrijven.

Alleen bij de stedelijke politie werd aangifte gedaan.

Volgens de betrokken Marokkaanse jongeren werd slechts voor twee van de veertien aangegeven feiten een proces-verbaal opgesteld: één voor beschadiging van voertuig en één voor diefstal van bromfiets.

De twee racistische uitingen werden niet geverbaliseerd door de betrokken politiemensen omdat zij 'geen tijd' hadden en verbaliseren 'zinloos' vonden. Op de aangifte van (brom)fietsdiefstallen die niet geverbaliseerd werden reageerden politiemensen met uitspraken als: zinloos, niemand beschikbaar, steel maar een andere, is toch niet terug te vinden.

Het slachtoffer van een vechtpartij in de uitgaansbuurt van Antwerpen werd verwezen naar de portier van de betrokken dancing.

Bij 92% van de feiten, die de slachtoffers als ernstig hebben ervaren, werd geen aangifte gedaan bij de politiediensten. De slachtoffers gaven voor het niet-aangeven van deze feiten in dalende orde volgende redenen op: de politiediensten kunnen er niets aan doen, het feit was niet ernstig genoeg, de politie maakt meestal geen proces-verbaal op, de dader wordt toch niet gevonden.

3. Onveiligheidsgevoelens en slachtofferschap bij Turkse bewoners uit twee Gentse arbeidersbuurten

3.1. INLEIDING

In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken verrichtte de Onderzoeksgroep Criminologie van de Universiteit Gent in 1990 in vier verschillende Gentse buurten een bevolkingsenquête, waarbij gepeild werd naar de onveiligheidsgevoelens, de victimisaties gedurende het afgelopen jaar en voordien en de relatie met de politiediensten.⁸

Op eigen initiatief heeft de Onderzoeksgroep Criminologie in 1990 dezelfde enquête ook afgenomen bij twee groepen van Turken die representatief zijn voor de Turkse bewoners van twee Gentse arbeidersbuurten. Het betrof hierbij de buurt Sint-Macharius, waarvan in het kader van bovenvermeld onderzoek ook een representatieve groep autochtone bewoners was bevraagd, en de buurt de Ham. Beide multi-etnische buurten zijn gelegen in de 19de eeuwse gordel rond het centrum van Gent.

Mevrouw Katrien DE DUYSCHÉ, wetenschappelijk medewerkster van de Onderzoeksgroep, vertaalde de enquête in het Turks en bevroeg alle Turkse respondenten. In het kader van een onderzoek naar een globaal veiligheidsbeleid in stedelijke gemeenten met een grote concentratie van migranten, verricht in opdracht van het Koninklijk Commissariaat voor het Migrantenbeleid, werden de enquêtegegevens van de Turkse bewoners uit Sint-Macharius (n=50) en uit de Ham (n=70) verwerkt. Voor de buurt Sint-Macharius werden de onderzoeksgegevens over de Turkse respondenten vergeleken met deze over de autochtone respondenten (n=153) uit bovenstaand onderzoek, verricht voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken.⁹

8. HEBBERECHT, P., HOFMAN, H., PHILIPPETH, K., COLLE, P., m.m.v. CAUDRON, B., DE DECKER, P. en DE DUYSCHÉ, K., *Buurt en criminaliteit. Een buurtgericht onderzoek naar criminaliteit, onveiligheid en preventie*, Brugge, Uitgeverij Vandenbroele, 1991.

9. HEBBERECHT, P., m.m.v. CAUDRON, B., COLLE, P., DE DUYSCHÉ, K., HOFMAN, H., PHILIPPETH, K., SCHEERLINCK, A. en VERBEKE, T., *Eindrapport betreffende het onderzoek naar een globaal veiligheidsbeleid in stedelijke gemeenten met een grote concentratie aan migranten*, Onderzoek verricht in op-

In onderstaande tabel worden gegevens over de drie bevraagde groepen gepresenteerd met betrekking tot geslacht, leeftijd, burgerlijke staat, samenlevingsvorm, opleidingsniveau en arbeidssituatie.

Tabel 4. Geslachtsratio en leeftijdsstructuur van de bevraagde groepen, absolute cijfers en percentages per buurt

	<i>Ham (Turk)</i> (n=70)	<i>Sint-Mach (Turk)</i> (n=50)	<i>Sint-Mach(Belg)</i> (n=153)
geslachtsratio			
man	36 (51%)	27 (54%)	70 (46%)
vrouw	34 (49%)	23 (46%)	83 (54%)
leeftijdsstructuur			
17-20	3 (4%)	3 (6%)	0 (0%)
21-30	27 (39%)	19 (38%)	24 (16%)
31-50	35 (50%)	22 (44%)	68 (44%)
51-70	5 (7%)	6 (12%)	61 (40%)

* *Burgerlijke staat en samenlevingsvorm per bevraagde populatie*

	<i>Ham (Turk)</i>	<i>Sint-Mach (Turk)</i>	<i>Sint-Mach (Belg)</i>
burgerlijke staat			
gehuwd	84	82	56
ongehuwd	14	18	25
gescheiden	0	0	12
weduwe/weduwenaar	0	0	7
samenlevingsvorm			
alleenwonend	0	2	16
met partner	6	8	29
met kind + partner	66	70	35
met kinderen	3	2	9
met ouders	14	16	8
met anderen	11	2	3

* *Verdeling in percentages van de opleidingsniveaus en arbeidssituaties per repondentengroep*

	<i>Ham (Turk)</i>	<i>Sint-Mach (Turk)</i>	<i>Sint-Mach (Belg)</i>
opleidingsniveau			
geen lager onderwijs	19	20	2
lager onderwijs	36	34	11
lager secundair	18	26	25
hoger secundair	23	14	34
hoger technisch korte type	0	2	2
hoger technisch lange type	0	0	2
HOB	2	2	18
universitair	2	2	6

	<i>Ham (Turk)</i>	<i>Sint-Mach (Turk)</i>	<i>Sint-Mach (Belg)</i>
arbeidspositie			
arbeider/lagere bediende	39	28	38
kleine zelfstandige	1	4	9
hogere bediende	1	2	11
kader/grote zelfs./vrij beroep	0	0	5
huisvrouw/man	23	22	7
werkloos	23	32	6
gepensioneerd	3	0	18
arbeidsongeschikt	1	6	3
student	9	6	3

In de Ham werden ongeveer evenveel Turkse mannen als vrouwen bevraagd. Bij de Turkse populatie in Sint-Macharius vormden mannen een kleine meerderheid. In de autochtone populatie uit dezelfde buurt troffen we iets meer vrouwen dan mannen aan.

Enkele jonge Turken tussen de 17 en 20 jaar werden in beide onderzoeksbuurten bevraagd. Bijna twee op vijf Turken in beide buurten waren 21 tot 30-jarigen. Ongeveer twee op vijf Turken uit Sint-Macharius en één op twee Turken uit de Ham troffen we aan in de leeftijdscategorie tussen de 31 en 50 jaar. Turken ouder dan 50 jaar waren in beide buurten beperkt in aantal. Dit was sterker het geval in de Ham dan in Sint-Macharius. In Sint-Macharius werden geen autochtonen jonger dan 21 jaar bevraagd. Jonge volwassenen tussen de 21 en 30 jaar waren relatief beperkt in aantal. Ongeveer twee op vijf geënquêteerde Belgen uit Sint-Macharius waren 31 tot 50 jaar. Twee op vijf waren ouder dan vijftig.

Een kleine meerderheid van de bevraagde autochtonen uit Sint-Macharius was gehuwd. Bij de Turkse populaties uit beide buurten was dit het geval bij ruim vier op vijf respondenten. Niettegenstaande het groot aantal jongeren in de twee bevraagde Turkse populaties was het percentage ongehuwde respondenten kleiner dan onder de autochtone populatie uit Sint-Macharius. Waar geen Turkse respondenten uit de echt gescheiden waren, was dit wel het geval bij ongeveer één op acht autochtonen. Het percentage weduwes of weduwnaars onder de Belgische respondenten was laag maar toch hoger dan dit van de Turkse populatie uit de Ham. Geen enkele Turkse respondent uit Sint-Macharius was weduwe of weduwnaar.

Waar ongeveer één op zes autochtonen in Sint-Macharius alleen wonen, was dit slechts het geval bij 2% van de Turkse bewoners van Sint-Macharius.

Bijna één op drie autochtone respondenten uit Sint-Macharius woonde samen met de partner. Onder de Turkse respondenten uit dezelfde buurt was dit het geval bij 8%. Geen enkele Turkse respondent uit de Ham woonde alleen of samen met de partner. Eén op drie Belgische respondenten en ongeveer twee op drie Turkse respondenten woonden samen met partner en kind(eren). Bijna één op tien autochtone respondenten woonde samen met de kinderen. Onder de twee Turkse populaties was dit uitzonderlijk het geval. Meer Turkse dan Belgische respondenten woonden samen met de ouders. Het samenwonen met anderen was uitzonderlijk onder de Belgische en Turkse bewoners uit Sint-Macharius. Dit was wel het geval bij ongeveer één op tien Turkse respondenten uit de Ham.

Het opleidingsniveau van de respondent werd afgeleid van zijn/haar hoogst behaalde studiediploma.

Waar ongeveer één op acht autochtone bewoners uit Sint-Macharius ten hoogste een diploma van lager onderwijs bezat, was dit het geval bij meer dan één op twee Turken in de Ham en in Sint-Macharius. Ongeveer één op vier Turkse en Belgische bewoners uit Sint-Macharius en één op vijf Turken uit de Ham was in het bezit van een diploma van lager secundair onderwijs.

Eén op drie Belgen en één op zeven Turken uit Sint-Macharius en bijna één op vier Turken uit de Ham hadden een diploma van hoger secundair onderwijs behaald.

Ongeveer één op vier autochtone bewoners uit Sint-Macharius had een diploma van hoger, vooral niet-universitair onderwijs. In beide Turkse populaties was dit uitzonderlijk het geval. Het globale opleidingsniveau van de autochtone populatie uit Sint-Macharius was laag maar wel veel hoger dan het opleidingsniveau van beide Turkse populaties uit Sint-Macharius en de Ham.

Het globale opleidingsniveau van de Turken uit de Ham was iets hoger dan dit van de Turken uit Sint-Macharius. Een groter percentage Turken uit de Ham was in het bezit van een diploma van hoger secundair onderwijs.

Ongeveer twee op drie autochtonen en één op drie Turkse bevrageden uit Sint-Macharius oefenden een beroep uit. In de Ham was dit het geval voor ongeveer twee op vijf Turkse bevrageden.

De meeste Turkse respondenten die een beroep uitoefenden waren arbeider of lagere bedienden. Uitzonderlijk waren Turkse respondenten kleine zelfstandige of hogere bediende. Geen enkele Turkse respondent was kaderlid of grote zelfstandige of oefende een vrij beroep uit. Een meerderheid van de autochtonen uit Sint-Macharius die een beroep uitoefenden was arbeider of lagere bediende. Ongeveer één op zes autochtone bewoners van Sint-Macharius die een beroep uitoefenden was hogere bediende of kleine zelfstandige. Een nog kleinere groep autochtone respondenten was kaderlid, grote zelfstandige of beoefenaar van een vrij beroep.

De Turkse respondenten uit de Ham en uit Sint-Macharius die geen beroep uitoefenden waren in ruime meerderheid huisvrouwen(-mannen) of werklozen. Eén op twee autochtone respondenten uit Sint-Macharius die geen beroep uitoefenden waren gepensioneerd. In de Ham waren de groepen huisvrouwen(-mannen) en werklozen even groot. Bij de Turkse respondentengroep uit Sint-Macharius overwogen de werklozen.

Opvallend was het grote aantal studenten onder de Turkse respondentengroep in de Ham. Een op vijf respondenten die geen beroep uitoefenden was student. Bij de twee andere respondentengroepen lag dit aandeel studenten veel lager. Binnen de drie respondentengroepen die geen beroep uitoefenden vormden de arbeidsongeschikten slechts uitzonderingen.

3.2. DE BEZORGDEHEID VOOR CRIMINALITEIT EN ONVEILIGHEID IN DE BUURT

3.2.1. De bezorgdheid voor sociale problemen in de buurt

Om een inzicht te krijgen in de mate waarin de Turkse bewoners uit de Ham en Sint-Macharius bezorgd zijn voor criminaliteit en onveiligheid in de buurt, werd aan de respondenten gevraagd om voor een reeks mogelijke problemen in hun buurt aan te geven of zij deze als geen probleem of als een storend of ernstig buurtprobleem ervaren.

Tabel 5. Percentages respondenten die volgende buurtproblemen als 'storend' (S) en 'ernstig' (E) ervaren

	Ham (Turk)		Sint-Mach (Turk)		Sint-Mach (Belg)	
	S	E	S	E	S	E
te weinig kinderspeelplaats	16	44	29	36	39	32
stank, geluid-, vuilhinder	26	21	22	36	42	24
verkeershinder	39	13	20	14	38	26
weinig ontspanning jongeren	19	21	30	5	34	26
veel jongeren op straat	7	6	19	2	26	15
concentratie vreemdelingen	17	10	23	4	23	17
onveiligheid	7	2	19	11	30	9
racisme	16	7	19	13	26	10
te weinig openb. vv. 's avonds	9	0	13	2	19	15
armoede	9	0	16	11	19	14
criminaliteit	6	3	21	9	25	8
hoger werkloosheid	21	15	25	23	14	10
te weinig scholen	14	2	17	9	5	3

Bij de samentelling van de percentages Turkse respondenten die een buurtprobleem als storend of ernstig inschatten, werden te weinig speelplaats voor kinderen, stank-, geluids- en vuilhinder, verkeershinder, te weinig ontspanningsmogelijkheden voor jongeren en hoge werkloosheid, zij het in een verschillende rangorde en met verschillende percentages, door de Turkse respondenten uit de Ham en Sint-Macharius als de vijf meest storende en ernstige buurtproblemen aangegeven.

Met uitzondering van de hoge werkloosheid werden de vier overige bovenvermelde problemen ook door de autochtone bewoners uit Sint-Macharius als de meest storende en ernstige buurtproblemen ervaren. In plaats van hoge werkloosheid vermeldde zij echter de vele jongeren op straat als een vijfde meest storend en ernstig probleem.

Ongeveer 1 op 4 Turkse bewoners uit de Ham en Sint-Macharius ervoeren een concentratie van vreemdelingen in de buurt als een storend en ernstig probleem. 2 op 5 autochtone bewoners uit Sint-Macharius waren dezelfde mening toegedaan. Naar ernstgraad werd dit probleem door de Turkse bewoners uit de Ham en door de autochtone bewoners uit Sint-Macharius op de zesde plaats gerangschikt en door de Turkse bewoners uit Sint-Macharius op de negende plaats.

De overige voorgelegde buurtproblemen werden in verschillende percentages door de drie respondentengroepen als storend en ernstig ingeschat en naar ernstgraad verschillend gerangschikt.

Onveiligheid en criminaliteit werden slechts door 9% van de Turkse bewoners uit de Ham maar daarentegen door 30% van de Turkse bewoners uit Sint-Macharius als storende en ernstige buurtproblemen bestempeld.

Naar ernstgraad werden beide problemen door de Turkse respondenten uit de Ham op de tiende plaats gerangschikt en door de Turkse respondenten uit Sint-Macharius op de zevende plaats.

Zoals hun Turkse medebewoners ervaarde 33% autochtonen uit Sint-Macharius criminaliteit als een storend en ernstig buurtprobleem.

Een groter percentage (39%) autochtone bewoners dan Turkse bewoners uit Sint-Macharius schatte ook onveiligheid als een storend en ernstig buurtprobleem in.

Waar de Turkse respondenten criminaliteit en onveiligheid naar ernstgraad niet verschillend rangschikten, is dit bij de autochtone respondenten wel het geval. In een rangorde naar ernst nam onveiligheid een zevende plaats in en criminaliteit een tiende plaats.

3.2.2. De bezorgdheid voor onveiligheid in de buurt

Vooraleer de bezorgdheid van de Belgische en Turkse respondenten voor de onveiligheid in hun buurt verder te bespreken, is het aangewezen eerst na te gaan wat zij onder het begrip onveiligheid verstaan.

Ongeveer één op vier Turken uit de Ham, ongeveer één op drie Turken en één op twee Belgen uit Sint-Macharius associeerden onveiligheid met criminaliteit of met een specifiek misdrijf. Bijna één op vijf respondenten uit de drie bevraagde groepen bracht onveiligheid in verband met het verkeer.

Bij rangschikking van de buurtproblemen naar ernstgraad stelden we vast dat onveiligheid door de Turkse bewoners uit de Ham op de tiende plaats werd gesitueerd en door de Turkse en Belgische bewoners uit Sint-Macharius op de zevende plaats.

7% van de Turken uit de Ham, bijna één op vijf Turken en bijna één op drie Belgen uit Sint-Macharius vonden onveiligheid een storend buurtprobleem.

Onder deze groep bezorgden voor onveiligheid vinden we beduidend meer Turkse mannen dan vrouwen uit de Ham, evenveel Turkse mannen als vrouwen en iets meer Belgische vrouwen dan mannen uit Sint-Macharius.

Meer Turken jonger dan 51 jaar uit beide buurten toonden zich bezorgd voor de onveiligheid in hun buurt. Autochtonen bezorgd voor de onveiligheid in hun buurt treffen we in alle leeftijdsgroepen aan.

2% van de Turken uit de Ham, 11% van de Turken en 9% van de Belgen uit Sint-Macharius bestempelden onveiligheid als een ernstig buurtprobleem en bevestigden aldus sterk bezorgd te zijn over dit sociaal probleem.

Onder deze groep sterk bezorgden voor onveiligheid vonden we alleen Turkse vrouwen uit de Ham, beduidend meer Turkse vrouwen dan mannen en iets meer autochtone vrouwen dan mannen uit Sint-Macharius.

Alleen 21 tot 30-jarige Turken uit de Ham, iets meer Turken ouder dan 50 jaar en meer autochtonen ouder dan 30 jaar toonden zich sterk bezorgd voor de onveiligheid in hun buurt.

3.2.3. *De bezorgdheid voor criminaliteit in de buurt*

Bij rangschikking van de buurtproblemen naar ernstgraad stelden we vast dat criminaliteit door de Turkse bewoners uit de Ham op de tiende plaats werd gesitueerd en door de Turkse bewoners uit Sint-Macharius op de zevende plaats. Autochtone bewoners uit deze laatste buurt rangschikten dit buurtprobleem op de tiende plaats.

6% van de bevroegde Turken uit de Ham, één op vijf Turken en één op vier Belgen uit Sint-Macharius vonden criminaliteit een storend buurtprobleem.

Meer Turkse vrouwen dan mannen uit de Ham en iets meer Turkse en Belgische mannen dan vrouwen uit Sint-Macharius spraken hun bezorgdheid uit over criminaliteit in de buurt.

Voorals 21 tot 30-jarige Turken uit de Ham en meer 31 tot 50-jarige Turken en Belgen uit Sint-Macharius waren bezorgd voor criminaliteit.

3% van de Turken uit de Ham, 9% van de Turken en 8% van de Belgen uit Sint-Macharius bestempelden criminaliteit als een ernstig buurtprobleem. Alleen Turkse mannen uit de Ham en beduidend meer Turkse en Belgische vrouwen dan mannen uit Sint-Macharius toonden zich sterk bezorgd voor criminaliteit.

Voorals Turken ouder dan 50 jaar uit de Ham en alleen 21 tot 30-jarige Turken uit Sint-Macharius waren sterk bezorgd voor criminaliteit. Sterk bezorgde Belgen vonden we terug in alle leeftijdscategorieën.

3.3. *DE ANGST VOOR CRIMINALITEIT*

3.3.1. *Angst voor verschillende delictstypes*

Om ons een beeld te vormen van de persoonlijke angst voor criminaliteit die bij de respondenten leeft, peilden wij in de eerste plaats naar de mate van angst voor verschillende specifieke delictstypes.

In onderstaande tabel worden de antwoordpercentages van de respondenten weergegeven m.b.t. de vraag of zij geen, een beetje of veel angst hebben voor de hun voorgelegde delictstypes.

Tabel 6. Percentages respondenten die stellen 'een beetje' (B) of 'veel' (V) angst voor delictstypes te hebben

	<i>Ham (Turk)</i>		<i>Sint-Mach (Turk)</i>		<i>Sint-Mach (Belg)</i>	
	<i>B</i>	<i>V</i>	<i>B</i>	<i>V</i>	<i>B</i>	<i>V</i>
vermogensdelicten						
inbraak en poging	10	27	23	40	41	14
diefstal (brom)fiets	11	20	31	8	34	19
diefstal uit auto	10	20	31	25	39	17
beroving op straat	13	24	25	38	31	17
diefstal auto	11	20	23	28	29	16
vandalisme en vernielingen	16	17	29	27	44	23
oplichting en fraude	15	29	27	29	23	6

	<i>Ham (Turk)</i>		<i>Sint-Mach (Turk)</i>		<i>Sint-Mach (Belg)</i>	
	<i>B</i>	<i>V</i>	<i>B</i>	<i>V</i>	<i>B</i>	<i>V</i>
last en bedreigingen						
lastiggevalen	20	21	21	31	35	11
bedreigingen	17	29	27	27	28	9
racistische misdrijven	19	28	35	25	25	9
zedemisdrijven						
sexuele aanrandingen	13	26	15	31	16	11
verkrachting	12	27	15	29	12	13
gewelddelicten						
overval en holdup	13	24	29	33	20	13
opzettelijke slagen	20	24	27	25	22	13
vechtpartijen	19	23	33	25	22	10
moord(poging)	14	36	27	35	15	13
andere						
brandstichting	13	25	21	25	15	12
milieuvervuiling	24	26	40	31	34	36
drugshandel	13	36	21	35	14	10

Als de percentages 'beetje angst' en 'veel angst' gesommeerd worden, toont de tabel in de eerste plaats aan dat milieuvervuiling het grootste percentage Turkse en Belgische respondenten een beetje tot veel angst inboezemde.

Onder de Turkse respondenten uit beide buurten valt op dat in algemene zin de percentages Turken uit Sint-Macharius die een beetje tot veel angst hebben voor de verschillende delictstypes hoger liggen dan de percentages Turken uit de Ham en deze van de autochtone bewoners uit Sint-Macharius eerder benaderen.

De delictstypes waarvoor grotere percentages Turken zowel uit de Ham als uit Sint-Macharius een beetje tot sterk beangstigd waren zijn in een verschillende rangorde al naargelang de buurt: moord(poging), racistische misdrijven, vechtpartijen, drugshandel en oplichting en fraude. Verder vermeldden grote percentages Turkse respondenten ook nog andere misdrijven waarvoor zij een beetje tot sterk beangstigd waren. Wel verschillen de opgesomde delictstypes al naargelang van de buurt. Waar de Turkse respondenten met een beetje tot veel angst vooral misdrijven aangaven die hun persoon zelf kunnen treffen, vermeldden de autochtone bewoners uit Sint-Macharius met een beetje tot veel angst in de eerste plaats delictstypes die hun bezittingen kunnen treffen zoals vandalisme en vernielingen, diefstal uit auto, (brom)fietsdiefstal, beroving op straat en diefstal van auto.

Wanneer we in onze verdere analyse alleen rekening houden met de percentages respondenten die voor een delictstype veel angst rapporteerden, dan stellen we voor de verschillende voorgelegde vermogensdelicten vast dat zich onder de twee Turkse respondentengroepen meer sterk beangstigten bevonden dan onder de autochtone groep. Deze vaststelling gaat ook op voor de verschillende vormen van last en bedreiging, voor zeden- en gewelddelicten en voor brandstichting. Voor milieuvervuiling daarentegen vonden we onder de Belgische populatie uit Sint-Macharius meer sterk beangstigten dan onder de Turkse populaties uit beide bevraagde buurten. Verder is het opvallend dat één op drie Turken uit Sint-Macha-

rius en de Ham met sterke angst voor drughandel leeft, terwijl dit slechts voor één op tien Belgen uit Sint-Macharius het geval is.

Op basis van de globale antwoorden op de vraag of zij geen, een beetje of veel angst hebben voor de verschillende delictstypes werd een angstschaal geconstrueerd.¹⁰

Tabel 7. Globale angstschaal, procentuele verdeling binnen geslachtsgroep en leeftijdsgroep

	<i>Ham (Turk)</i>			<i>Sint-Mach (Turk)</i>			<i>Sint-Mach (Belg)</i>		
	<i>0-3</i>	<i>4-7</i>	<i>8-10</i>	<i>0-3</i>	<i>4-7</i>	<i>8-10</i>	<i>0-3</i>	<i>4-7</i>	<i>8-10</i>
totaal	61	23	16	48	29	21	76	20	4
man	70	19	11	56	26	18	81	19	0
vrouw	53	26	21	38	33	29	72	21	7
-20	67	33	0	100	0	0	0	0	0
21-30	48	22	50	39	39	22	78	19	19
31-50	63	23	14	43	33	24	71	24	5
51-70	80	0	20	50	17	33	65	33	2
71-							88	6	6

Uit bovenstaande tabel kunnen we afleiden dat ongeveer een op vier Turken uit beide buurten een zekere angst (waarde 4 tot 7) vertoonde voor verschillende delictstypes. In de twee Turkse groepen met een zekere angst vinden we meer vrouwen dan mannen en vooral 21 tot 50-jarigen. In de Ham is dit ook het geval voor de jongeren dan 21 jaar.

Eén op vijf Belgen uit Sint-Macharius leefde met een zekere angst voor verschillende types van misdrijven. Onder deze autochtone groep met een zekere angst vinden we ongeveer evenveel mannen als vrouwen. Tussen de 21 en 50-jarigen stijgt het percentage met een zekere angst met de ouder wordende leeftijdscategorie.

Ongeveer één op zes Turken uit de Ham, één op vijf Turken en bijna één op twintig Belgen uit Sint-Macharius waren sterk beangstigd (waarde 8 tot 10) voor verschillende delictstypes. Onder de sterk beangstigde Turken uit beide buurten treffen we meer vrouwen dan mannen aan. Alleen autochtone vrouwen waren sterk beangstigd.

Onder de sterk beangstigde autochtonen treffen we meer 21 tot 30-jarigen aan. Onder de Turken in Sint-Macharius en de Ham vinden we sterk beangstigten in alle leeftijdscategorieën terug, met uitzondering van de jongeren tot en met 20 jaar. In Sint-Macharius zijn de 51 tot 70-jarige Turken sterker vertegenwoordigd, in de Ham de 21 tot 30-jarigen.

3.3.2. Angst voor criminaliteit thuis en in de buurt

Om een inzicht te krijgen in de mate van angst voor criminaliteit thuis en in de buurt, legden we de respondenten een viertal situaties voor waarmee de meest be-

10. De antwoordwaarden op de 19 angstvragen per delicttype uit de tabel werden gesommeerd en herleid op 10.

vraagde personen vrij regelmatig geconfronteerd werden. Aan de Turkse en Belgische respondenten werd gevraagd of zij in hun buurt soms naar plaatsen of straten moeten gaan waar zij liever niet alleen komen en of ze ervoor terugschrikken om 's avonds in de eigen buurt alleen op straat te lopen. Aan de respondenten werd verder gevraagd zich een paar dagen te herinneren dat ze alleen thuis waren en te vertellen of ze daarbij helemaal niet, een beetje of erg op hun hoede waren voor inbrekers of onbekenden die hen geweld zouden aandoen. Ook werd hen gevraagd zich de laatste keer te herinneren dat ze weggingen van huis en te vertellen of ze daarbij onbezorgd, bijna niet, matig of zeer bezorgd waren voor een inbraak in hun woning tijdens hun afwezigheid.

Vanuit de somming van de antwoorden op deze vier vragen werd voor elke respondent een angstscore voor criminaliteit thuis en in de buurt geconstrueerd.

Hieruit blijkt dat bijna drie op vier Turken uit de Ham, bijna drie op vijf Turken en ongeveer één op twee Belgen uit Sint-Macharius geen angst kenden voor criminaliteit thuis en in de buurt.

Ongeveer één op zeven Turken uit de Ham, bijna één op vier Turken en bijna één op drie Belgen uit Sint-Macharius vertoonden een beetje angst voor criminaliteit thuis en in de buurt.

Ongeveer één op zeven Turken uit de Ham en ongeveer één op zes Turken en Belgen uit Sint-Macharius hadden veel angst voor criminaliteit thuis en in de buurt. In de overgrote meerderheid ging het hierbij om vrouwen.

Opvallend veel 21 tot 30-jarige Turken uit de Ham leefden met veel angst. De Turken met veel angst uit Sint-Macharius vonden we in ongeveer gelijke mate terug in de drie leeftijdscategorieën tussen 21 en 70 jaar. Onder de Belgische bewoners met veel angst troffen we meer 51 tot 70-jarigen aan.

Alleen onder de Turken in Sint-Macharius vonden we vier procent met zeer sterke angst voor criminaliteit thuis en in de buurt. In deze groep troffen we evenveel mannen als vrouwen aan die tussen de 21 en 50 jaar oud waren.

3.4. HET VICTIMISATIEPATROON EN -PROFIEL

In de enquête van Turkse en Belgische respondenten werd ruime aandacht besteed aan een slachtofferbevraging. Een lijst van 24 feiten en gebeurtenissen (vermogens-, gewelds-, zedenmisdriven en bedreigingen) werd hen voorgelegd. De respondenten konden aangeven van welke feiten en gebeurtenissen zij het slachtoffer werden gedurende het laatste jaar (1989) en de periode ervoor, en met welke frequentie dit is voorgevallen. Deze gegevens lieten ons toe het slachtofferpatroon en -profiel te schetsen van de Turkse bewoners uit de Ham en van de Turkse en autochtone bewoners uit Sint-Macharius, enerzijds voor het jaar 1989 en anderzijds betreffende de globale periode tot en met 1989.

Vooreerst beschrijven we het algemeen victimisatiepatroon en -profiel van de respondenten die één of meerdere malen het slachtoffer werden van criminaliteit. Vervolgens specificeren we dit slachtofferpatroon en -profiel per grote misdrijfcategorie. Bij deze beschrijving en analyse gaan we vooral in op de slachtoffergegevens voor 1989. We nemen immers aan dat door de sterkere herinneringscapaciteit van de respondenten de gegevens voor deze periode een meer betrouwbare onderzoeksbasis vormen.

Een groot aantal slachtoffers van feiten en gebeurtenissen gepleegd in het jaar 1989, werd bij het enquêteren bereid gevonden gegevens te verstrekken over de pleegplaats, het verdachtenprofiel, de gevolgen van het misdrijf, hun aangiftebereidheid en de politieke reactie op hun aangifte. Deze onderzoeksbevindingen worden in grote lijnen gepresenteerd.

3.4.1. *Het algemeen victimisatiepatroon en -profiel van de Turkse bewoners uit de Ham en van de Turkse en autochtone bewoners uit Sint-Macharius voor het jaar 1989 en voor de periode tot en met 1989*

In onderstaande tabel gaat onze aandacht naar de percentages Turkse en Belgische geënquêteerden die in 1989 en in de periode tot en met 1989 één of meerdere malen het slachtoffer werden van criminaliteit. Deze percentages worden verder uitgesplitst naar geslacht en leeftijd.

Tabel 8. Percentages slachtoffers (één of meerdere malen) in het jaar 1989 en betreffende de periode tot en met 1989 naar geslacht en leeftijd

	<i>Ham (Turk)</i>		<i>Sint-Mach (Turk)</i>		<i>Sint-Mach (Belg)</i>	
	<i>1989</i>	<i>ooit</i>	<i>1989</i>	<i>ooit</i>	<i>1989</i>	<i>ooit</i>
% slachtoffer	31	39	36	54	48	72
man	31	36	56	67	47	76
vrouw	32	41	13	39	48	69
-20	67	67	0	33	/	/
21-30	37	44	47	58	58	79
31-50	26	34	36	59	62	85
51-70	20	20	17	33	28	54

Voor het jaar 1989 meldde ongeveer één op drie Turkse respondenten uit de Ham en Sint-Macharius één of meerdere malen het slachtoffer geweest te zijn van criminaliteit. Bijna één op twee autochtone respondenten uit Sint-Macharius rapporteerde één of meerdere victimisaties.

Ongeveer één op drie Turken uit de Ham, iets meer dan één op twee Turken en bijna drie op vier Belgen uit Sint-Macharius werden gedurende de periode tot en met 1989 gevictimiseerd.

Ongeveer evenveel Turkse mannen als vrouwen uit de Ham en beduidend meer Turkse mannen dan vrouwen uit Sint-Macharius werden zowel in 1989 als in de periode tot en met 1989 het slachtoffer van criminaliteit. Onder de Belgische bewoners uit Sint-Macharius die in 1989 slachtoffer werden troffen we ongeveer evenveel mannen als vrouwen aan. Voor de periode tot en met 1989 werden iets meer Belgische mannen dan vrouwen gevictimiseerd.

Zowel voor 1989 als voor de periode tot en met 1989 daalde het slachtofferpercentage onder de Turkse respondenten uit de Ham naarmate de leeftijdscategorie steeg.

Voor de Turken en Belgen uit Sint-Macharius die in 1989 het slachtoffer werden is dezelfde trend waarneembaar vanaf 21 jaar. Voor de periode tot en met 1989 zijn de leeftijdscategorieën tussen de 21 en de 50 jaar onder de Turkse en Belgische slachtoffers uit Sint-Macharius sterker vertegenwoordigd dan de andere leeftijdscategorieën.

Tot nog toe hebben we aandacht besteed aan het aantal Turken uit de Ham en aan het aantal Turken en Belgen uit Sint-Macharius die zowel in 1989 als in de periode tot en met 1989 het slachtoffer werden van criminaliteit, ongeacht de frequentie van hun victimisatie.

In de volgende tabel geven we weer hoe frequent de Turkse slachtoffers uit de Ham en de Turkse en Belgische slachtoffers uit Sint-Macharius werden gevictimiseerd.

Tabel 9. Percentages slachtoffers in het jaar 1989 en in de periode tot en met 1989

	<i>Ham (Turk)</i>		<i>Sint-Mach (Turk)</i>		<i>Sint-Mach (Belg)</i>	
	<i>1989</i>	<i>ooit</i>	<i>1989</i>	<i>ooit</i>	<i>1989</i>	<i>ooit</i>
geen slachtoffer	69	61	64	46	52	28
wel slachtoffer	31	69	36	54	48	72
percentages slachtoffers naar frequentie:						
1 maal	6	10	8	14	10	9
2-5 maal	9	9	12	14	20	31
6-10 maal	11	3	2	10	7	11
11-maal	6	17	14	16	11	21

Bovenstaande tabel toont aan dat een meerderheid van Turkse slachtoffers uit beide buurten en van Belgische slachtoffers uit Sint-Macharius zowel in 1989 als in de periode tot en met 1989 twee of meerdere keren werd gevictimiseerd.

Meer dan één op twee Turkse slachtoffers uit de Ham, bijna één op twee Turkse slachtoffers en meer dan één op drie gevictimiseerde autochtonen uit Sint-Macharius werden zowel in 1989 als in de periode tot en met 1989 zelfs zes of meerdere keren het slachtoffer van criminaliteit.

Onder de autochtone en Turkse respondenten die zowel in 1989 als in de periode tot en met 1989 één keer werden gevictimiseerd vinden we meer mannen dan vrouwen terug.

Onder de respondenten die twee tot vijf keer in 1989 en in de periode tot en met 1989 het slachtoffer werden zijn er ongeveer evenveel Turkse mannen als vrouwen uit de Ham en meer Turkse en autochtone mannen dan vrouwen uit Sint-Macharius.

Meer Turkse vrouwen dan mannen uit de Ham, meer Turkse mannen dan vrouwen en meer autochtone vrouwen dan mannen uit Sint-Maarten rapporteerden zes tot meerdere keren het slachtoffer te zijn geweest van criminaliteit.

Onder de Turken uit beide buurten en de Belgen uit Sint-Macharius die in 1989 één keer slachtoffer werden vinden we meer respondenten jonger dan 51 jaar dan andere respondenten.

Onder de Turken uit de Ham en de autochtonen uit Sint-Macharius die in 1989 twee tot vijf keer werden gevictimiseerd treffen we meer respondenten aan die ouder dan 50 jaar zijn. Onder de Turken uit Sint-Macharius die twee tot vijf keren slachtoffer werden, zijn alleen 21 tot 50-jarigen.

Onder de respondenten die in 1989 zes of meerdere keren slachtoffer werden, vinden we in de Ham meer Turken jonger dan 51 jaar, en in Sint-Macharius meer

autochtonen tussen de 21 en 30 jaar en ouder dan 50 jaar en meer Turken jonger dan 21 jaar en ouder dan 50 jaar.

Voor de periode tot en met 1989 vinden we met betrekking tot de leeftijd dezelfde trends als in 1989 voor de Turkse slachtoffers uit beide buurten. Dit is niet het geval voor de autochtone slachtoffers uit Sint-Macharius.

3.4.2. *Het victimisatiepatroon en -profiel per delictscategorie van de Turkse bewoners uit de Ham en van de Turkse en autochtone bewoners uit Sint-Macharius voor het jaar 1989 en voor de periode tot en met 1989*

Onderstaande tabel toont de slachtofferlast in het jaar 1989 en in de periode tot en met 1989, uitgesplitst naar vermogensdelicten, bedreigingen, zedendelicten, geweldsdelicten in de enge zin en en hijg- en vreemde telefoons.

De *vermogensdelicten* bestaan uit inbraak in de woning, poging tot inbraak, diefstal van fiets of bromfiets, diefstal van auto, diefstal uit auto, poging tot diefstal, andere diefstal, fraude of oplichting, vernieling of bevuiling van eigendom, beroving op straat en overval.

Bedreigingen worden gevormd door lastig gevallen worden op straat, racisme, gevolgd worden op straat, bedreigingen thuis, bedreigingen op straat.

Zedendelicten bestaan uit exhibitionisme, handtastelijkheden en aanranding met seksuele bedoelingen, verkrachting, poging tot aanranding of verkrachting.

Met *geweldsdelicten in enge zin* worden slagen en verwondingen en poging tot doodslag bedoeld.

Tabel 10. Percentages slachtoffers in het jaar 1989 en in de periode tot en met 1989 per delictscategorie

	<i>Ham (Turk)</i>		<i>Sint-Mach (Turk)</i>		<i>Sint-Mach (Belg)</i>	
	<i>1989</i>	<i>ooit</i>	<i>1989</i>	<i>ooit</i>	<i>1989</i>	<i>ooit</i>
vermogensdelicten	17	23	10	28	25	48
bedreigingen	20	21	22	28	11	25
zedendelicten	2	3	0	8	4	17
geweldsdelicten (eng)	0	0	2	2	2	9
geweldsdelicten (breed)	1	1	4	6	9	22
hijg- /vreemde telefoons	1	3	12	6	17	12

De Turkse bewoners uit de Ham werden in 1989 en in de periode tot en met 1989 in de eerste plaats het slachtoffer van allerlei vormen van bedreigingen en van vermogensdelicten. Ongeveer één op vijf Turken uit deze buurt werd één of meerdere keren door dit soort misdrijven gevictimiseerd.

Melding van victimisatie door misdrijven uit andere delictscategorieën was uitzonderlijk.

De Turkse bewoners uit Sint-Macharius werden daarentegen in 1989 in de eerste plaats gevictimiseerd door allerlei vormen van bedreigingen (ongeveer één op vijf) en verder in belangrijke mate door hijg- en andere vreemde telefoons en door vermogensdelicten (ongeveer één op tien). Slachtofferschap door misdrijven uit andere delictscategorieën werd uitzonderlijk gemeld.

Voor de periode tot en met 1989 werden Turken uit deze buurt in gelijke mate (ongeveer één op vier) getroffen door bedreigingen en vermogensdelicten en in

veel mindere mate door zedendelicten, hijg- en andere vreemde telefoons en geweldsdelicten in de enge zin.

In tegenstelling tot hun Turkse buurtbewoners werden de autochtonen uit Sint-Macharius in 1989 in de eerste plaats het slachtoffer van vermogensdelicten (één op vier). Verder werden zij in dalende orde gevictimiseerd door hijg- en andere vreemde telefoons, bedreigingen, zedendelicten en geweldsdelicten in de enge zin. Dezelfde rangorde van delictscategorieën vonden we ook voor de periode tot en met 1989 met uitzondering van de hijg- en andere vreemde telefoons, die nu op de vijfde in plaats van op de tiende plaats komen.

Een verdere analyse van de victimisatie in 1989 door misdrijven uit de verschillende delictscategorieën geeft ons de volgende belangrijke bevindingen.

Vermogensdelicten

Zowel in de Ham als in Sint-Macharius werden Turkse en autochtone slachtoffers van vermogensdelicten in 1989 in grote meerderheid éénmaal gevictimiseerd door een misdrijf uit deze delictscategorie. Iets meer autochtonen dan Turken uit beide buurten werden twee tot meerdere keren het slachtoffer van een vermogensdelict.

Onder de slachtoffers van vermogensdelicten in 1989 vinden we iets meer Turkse vrouwen dan mannen uit de Ham, alleen Turkse mannen en iets meer autochtone mannen dan vrouwen uit Sint-Macharius. Vrouwelijke autochtone slachtoffers werden daarentegen frequenter gevictimiseerd.

Voor 1989 lagen de slachtofferpercentages van vermogensmisdrijven voor de Turkse bewoners uit de Ham ongeveer gelijk verdeeld tussen de 21 tot 30-jarigen, de 31 tot 50-jarigen en de ouderen dan 50 jaar. De laatste leeftijdscategorie werd frequenter gevictimiseerd.

In dat jaar daarentegen werden geen Turken uit Sint-Macharius jonger dan 21 en ouder dan 50 jaar het slachtoffer van een vermogensmisdrijf. De 21 tot 30-jarige Turken uit deze buurt werden frequenter gevictimiseerd.

Onder de autochtone slachtoffers van vermogensdelicten vonden we voor 1989 meer respondenten jonger dan 51 jaar. Vooral de leeftijdscategorie van 21 tot 30 jonger is hierbij sterk vertegenwoordigd.

Wat de frequentie van slachtofferschap van vermogensmisdrijven betreft, was er naar leeftijd geen opvallend verschil onder de autochtone slachtoffers uit Sint-Macharius.

Turken uit de Ham werden in 1989 in de eerste plaats slachtoffer van diefstal van (brom)fiets en in mindere mate van diefstal uit auto. De Turkse bewoners uit Sint-Macharius werden vooreerst getroffen door vandalisme en in mindere mate door diefstal van (brom)fiets en diefstal uit auto.

Turken uit de Ham meldden geen slachtofferschap van inbraak(poging), poging tot diefstal, beroving en overval. Turken uit Sint-Macharius rapporteerden bovendien ook geen victimisatie van andere diefstal. Andere vermogensdelicten werden slechts uitzonderlijk vermeld.

De Belgische bewoners uit Sint-Macharius werden vooral slachtoffer van vandalisme en (brom)fietsdiefstal en in mindere mate uit auto, andere diefstal, bedrog en oplichting en poging tot diefstal. Slachtofferschap van inbraak(poging) werd slechts uitzonderlijk gerapporteerd. Geen melding werd gemaakt van slachtofferschap van beroving en overval.

Bedreigingen en hijg- en andere vreemde telefoons

In 1989 werden Turken uit beide buurten tweemaal zoveel het slachtoffer van allerhande vormen van bedreigingen dan de Belgen uit Sint-Macharius. Bovendien werd in tegenstelling tot de Belgische slachtoffers van dit soort misdrijven een meerderheid van Turkse slachtoffers meerdere keren gevictimiseerd. Onder de Turkse slachtoffers uit de Ham werd een meerderheid zelfs zes tot meerdere keren in één jaar het slachtoffer van allerhande vormen van bedreiging.

Onder de slachtoffers van bedreigingen in 1989 vinden we evenveel Turkse mannen als vrouwen uit de Ham, meer Turkse mannen dan vrouwen en beduidend meer autochtone vrouwen dan mannen uit Sint-Macharius.

Wat de frequentie van dit soort victimisatie betreft vinden we bovenvermelde trend eveneens terug.

Zowel voor de Turken als voor de Belgen daalde het slachtofferpercentage van bedreiging met het ouder worden van de leeftijdscategorie.

Turken uit de Ham die in 1989 meerdere malen het slachtoffer werden van bedreigingen waren in alle leeftijdscategorieën tussen 17 en 50 jaar ongeveer in gelijke mate vertegenwoordigd.

Onder de Turken uit Sint-Macharius die frequent het slachtoffer werden van bedreigingen vinden we voor 1989 de 31 tot 50-jarigen in sterke mate terug.

Belgen uit Sint-Macharius die in 1989 frequent door allerhande vormen van bedreigingen werden gevictimiseerd treffen we in alle leeftijdscategorieën in ongeveer gelijke mate aan.

Racisme is de vorm van bedreiging die door de Turken uit beide buurten het meest wordt gemeld. Voor 1989 meldde ongeveer één op vijf Turken het slachtoffer geweest te zijn van racisme.

In de Ham werden slechts uitzonderlijk andere vormen van bedreiging gerapporteerd.

In Sint-Macharius werden door ongeveer dezelfde kleine percentages Turken en Belgen bedreiging, geweld en lastig gevallen worden op straat gemeld.

Slachtofferschap van hijg- en vreemde telefoons in 1989 was uitzonderlijk onder de Turken uit de Ham. Ongeveer één op acht Turken en één op zes Belgen uit Sint-Macharius gaven aan vooral meerdere malen het slachtoffer geweest te zijn van hijg- en andere vreemde telefoons.

Alleen Turkse vrouwen tussen de 31 en 50 jaar uit de Ham, beduidend meer Turkse mannen en meer Belgische vrouwen uit Sint-Macharius werden hiermee geconfronteerd. Onder de Turkse slachtoffers uit Sint-Macharius waren de 21 tot 30-jarigen en de ouderen dan 50 jaar sterker vertegenwoordigd. Onder de Belgische slachtoffers vonden we meer 31 tot 50-jarigen dan andere leeftijdscategorieën.

Zedenmisdrijven

Uitzonderlijk werd slachtofferschap van zedenmisdrijven gerapporteerd. Dit gebeurde iets meer door de Belgen uit Sint-Macharius dan door de Turken uit beide buurten.

Bij de interpretatie van deze slachtoffergegevens is grote voorzichtigheid geboden. De bereidheid van respondenten om bij een slachtofferenquête melding te

maken van victimisatie door zedendelicten is immers om diverse redenen niet groot: de respondent kan schroom ervaren om dit te rapporteren, bekenden of familieleden kunnen de dader zijn ...

Vanuit hun cultuur waren Turkse respondenten waarschijnlijk nog minder bereid slachtofferschap van zedenmisdrijven te melden dan autochtone respondenten.

Enkele Belgen uit Sint-Macharius gaven aan het slachtoffer te zijn geweest van exhibitionisme en seksuele handtastelijkheid. Een autochtoon meldde victimisatie van verkrachting. Een ander van aanranding. Onder de autochtone slachtoffers van zedenmisdrijven uit Sint-Macharius, die we in alle leeftijdscategorieën terugvonden, troffen we beduidend meer vrouwen dan mannen aan.

Slechts één Turkse vrouw uit de Ham zegde het slachtoffer te zijn geweest van exhibitionisme.

Geweldsmisdrijven

Geen slachtofferschap van geweldsmisdrijven werd voor 1989 gemeld door Turkse bewoners uit de Ham.

Slechts enkele Turken en Belgen uit Sint-Macharius rapporteerden voor 1989 slachtofferschap van geweldsmisdrijven.

3.4.3. Ervaringen en reacties van slachtoffers

De bereidheid om extra informatie te verschaffen over de victimisatie en haar consequenties was het grootst bij de Turken uit de Ham, waar meer dan de helft van de slachtoffers op onze vraag is ingegaan. Ongeveer één op drie Belgische slachtoffers had dezelfde bereidheid. Deze was het laagst bij de Turken uit Sint-Macharius, waar minder dan één op zes is ingegaan op de verdere bevraging van het slachtofferschap.

De Turken uit beide buurten werden uitsluitend slachtoffer in Gent. Ongeveer twee derde van de victimisaties vonden trouwens thuis of in de eigen buurt plaats. Deze laatste vaststelling gold ook voor de Belgische slachtoffers uit Sint-Macharius. Ongeveer één op zes autochtonen werd in een andere Gentse buurt gevictimiseerd. Eén op tien werd slachtoffer in een plaats buiten Gent.

Bijna één op vijf Turkse slachtoffers uit de Ham heeft minder dan duizend frank materiële schade geleden door de victimisatie. Voor iets minder dan de helft ligt deze schade tussen de duizend en vijfduizend frank. Minder dan één op tien heeft tot vijftienduizend frank schade ondervonden.

Bij de Turkse slachtoffers uit Sint-Macharius die financiële schade rapporteerden betrof dit in alle gevallen een bedrag dat schommelt tussen de duizend en vijfduizend frank.

Bij de Belgische slachtoffers is de materiële schade het sterkst gedifferentieerd. Bijna één op vijf heeft minder dan duizend frank schade. Minder dan één op drie had een verlies dat lag tussen de duizend en vijfduizend frank. Iets minder dan één op vijf had een financieel verlies tussen de vijfduizend en vijftienduizend frank. Eenzelfde aantal rapporteerde een verlies tot vijftigduizend frank, terwijl iets meer dan één op tien een verlies had dat hoger was dan vijftigduizend frank.

Uitzonderlijk ondervonden Turkse en Belgische slachtoffers lichamelijke schade ingevolge hun victimisatie.

Onder de respondenten die ons meer informatie gaven over hun victimisatie, deden ongeveer één op twee Turken uit de Ham en bijna twee op vijf Belgen uit Sint-Macharius aangifte van het misdrijf. Alle Turken uit de Ham en de meeste Belgen deden dit bij de gemeentepolitie. Enkele Belgische slachtoffers deden aangifte bij de rijkswacht. Geen enkel Turks slachtoffer uit Sint-Macharius deed aangifte.

Drie vierde van de Turken uit de Ham brachten de politie telefonisch op de hoogte van het gebeuren. Eén op acht sprak de politie aan op straat. Eenzelfde aantal deed aangifte op kantoor.

Bijna één op twee Belgische slachtoffers deed telefonisch aangifte. Eenzelfde aantal ging daarvoor naar een politiekantoor. Minder dan één op tien sprak de politie aan op straat.

Als belangrijkste reden voor de aangifte werden de opgelopen schade, of, hiermee samenhangend, de belangrijkheid van de feiten vermeld. Een groter percentage Turken uit de Ham dan Belgen gaven deze redenen op. De Turkse slachtoffers uit de Ham vermeldden verder het onduelbaar karakter van het voorval. De Belgische slachtoffers somden verder het verkrijgen van schadevergoeding en de bestraffing van de dader als de belangrijkste redenen voor aangifte op.

Het grootste deel van de Turken uit de Ham was tevreden met de politieke reactie op hun aangifte. 17% was hierover sterk ontevreden.

Bij de Belgen die aangifte deden werd de politieke reactie sterk verschillend geëvalueerd: iets meer dan de helft was ontevreden tot sterk ontevreden. Bijna de helft was tevreden tot zeer tevreden over het optreden van de politie.

Aan de Turkse en Belgische slachtoffers die geen aangifte deden, vroegen we eveneens naar hun motivatie.

Een meerderheid van Turkse slachtoffers uit de Ham gaf als belangrijkste reden hiervoor op dat het misdrijf niet ernstig genoeg was. De meeste Turken uit Sint-Macharius vonden dat het toch geen zin had om aangifte van een misdrijf te doen. In mindere mate werd de vrees voor represailles door de dader als reden opgegeven.

Het gebrek aan bewijs en de zinloosheid van de aangifte werden vooral door de Belgische slachtoffers vermeld die geen aangifte deden.

4. Besluit

Bij de hierboven beschreven onderzoeken onder de Marokkaanse jongeren uit Borgerhout en onder de Turkse bewoners uit twee Gentse arbeidersbuurten werden kleine groepen bevestigd, die geenszins representatief zijn voor de Marokkaanse en Turkse migranten in de Vlaamse Gemeenschap. De onderzoeksresultaten kunnen dan ook slechts bepaalde indicaties aangeven, die door verder en grootschaliger onderzoek zullen moeten getoetst en verklaard worden.

De twee onderzoeken tonen wel overtuigend aan dat ook Marokkaanse jongeren en Turkse migranten ingevolge criminaliteit onveiligheidsgevoelens ervaren en dat zij niet alleen slachtoffer worden van discriminerende en racistische praktijken maar ook van andere vormen van straatcriminaliteit.

Uit het onderzoek in twee Gentse arbeidersbuurten blijkt dat niet alleen autochtonen maar ook Turkse allochtonen criminaliteit en onveiligheid niet als de meest ernstige buurtproblemen ervaren. Andere sociale problemen worden ernstiger ingeschat. In de buurt waar autochtonen en allochtonen werden bevraagd, waren bijna dezelfde percentages uit beide etnische groepen bezorgd om de criminaliteit en onveiligheid in hun buurt.

Het Gentse onderzoek toont aan dat onder Turkse migranten het aantal bezorgden voor criminaliteit en onveiligheid kan verschillen al naargelang van de buurt.

Het aantal Turkse migranten met een matige tot sterke angst voor verschillende delicttypes was groter dan het aantal Belgen met dezelfde angstgevoelens. Opvallend is de vaststelling dat Turkse migranten in de eerste plaats beangstigend zijn voor misdrijven tegen hun persoon, voor bedrog en oplichting en voor drugshandel, terwijl autochtonen vooral beangstigd zijn voor inbreuken tegen hun persoonlijke eigendom. In de buurt waar autochtonen en allochtonen werden bevraagd, waren bijna dezelfde percentages uit beide etnische groepen beangstigd voor criminaliteit thuis en in de buurt.

Bij de Turkse migranten uit de andere Gentse arbeidersbuurt lag het percentage lager.

Ook het onderzoek onder de Marokkaanse jongeren uit Borgerhout geeft duidelijk aan dat een belangrijk aantal jongeren sterke angstgevoelens voor criminaliteit ervaart.

Uit beide onderzoeken kunnen we voorzichtig afleiden dat hoe meer geïntegreerd in onze maatschappij vrouwelijke migranten leven, des te groter de groep is met onveiligheidsgevoelens voor criminaliteit.

Net zoals de autochtonen uit arbeidersbuurten, worden migranten vooral in hun eigen buurt gevictimiseerd. Uit het Antwerps onderzoek blijkt dat dit minder het geval is bij (Marokkaanse) jongeren.

Meer dan algemeen wordt verwacht, worden migranten slachtoffer van vermogensdelicten. Bovendien worden zij meer dan hun autochtone medebewoners gevictimiseerd door allerlei vormen van racisme en bedreiging. De emotionele impact van deze misdrijven op hun allochtone slachtoffers is groot. De aangiftebereidheid van allochtone slachtoffers wordt sterk bepaald door hun relatie met de politiediensten.

Met de beschrijving van de resultaten uit beide onderzoeken hebben we het beeld van de (jonge) migrant als (potentiële) dader van misdrijven minder eenzijdig willen maken door aan te tonen dat ook migranten onveiligheidsgevoelens ervaren en slachtoffer worden van criminaliteit.

Meer dan tot nog toe het geval is, dient een veiligheidsbeleid in stedelijke gemeenten en buurten met een concentratie aan migranten met dit gegeven rekening te houden. Ook de veiligheid van migranten dient door de overheid gewaarborgd te worden. Slachtoffers uit etnische minderheden moeten met evenveel rechten een beroep kunnen doen op politiediensten, slachtofferhulpcentra en justitie.¹¹

11. Voor een uitgewerkt voorstel van een globaal veiligheidsbeleid in stedelijke gemeenten met een grote concentratie aan migranten, zie HEBBERECHT, P., *o.c.*, 1993, 179-183.

5. Bibliografie

- HEBBERECHT, P. m.m.v. CAUDRON, B., COLLE, P., DEDUYTSCHÉ, K., HOFMAN, H., PHILIPPETH, K., SCHEERLINCK, A. en VERBEKE, T., *Eindrapport betreffende het onderzoek naar een globaal veiligheidsbeleid in stedelijke gemeenten met een grote concentratie aan migranten*. Onderzoek verricht in opdracht van het Koninklijk Commissariaat voor het Migrantengedrag. Onderzoeksgroep Criminologie Universiteit Gent, 1993, 14-65.
- HEBBERECHT, P., HOFMAN, H., PHILIPPETH, K., COLLE, P., m.m.v. CAUDRON, B., DE DECKER, P. en DEDUYTSCHÉ, K., *Buurt en criminaliteit. Een buurtgericht onderzoek naar criminaliteit, onveiligheid en preventie*, Brugge, Uitgeverij Vandenbroele, 1991.
- MUHRING, Eduard, *Viktimisering van adolescente Marokkanen in Antwerpen*. Ongepubliceerde licentiaatsthesis criminologie, Rijksuniversiteit Gent, Academiejear 1988-89, 62-70.